

Op weg naar een landschap waar

iedereen blij van wordt

ALEX DATEMA, VOORZITTER VAN BOERENNATUUR.NL

‘De kennis die jagers over hun eigen jachtveld hebben, moeten we beter aanboren.’ Dat vindt Alex Datema. Hij is voorzitter van BoerenNatuur.nl, de overkoepelende organisatie voor agrarische natuurverenigingen. ‘Voor een goed weidevogelbeheer is naast nestbescherming ook predatorenbeheer noodzakelijk.’

Tekst Douwe Anne Verbrugge

BoerenNatuur.nl verenigt 40 lokale en regionale agrarische collectieven. Zij nemen een groot deel van het agrarisch beheer van natuur en landschap voor hun rekening. Bij deze collectieven zijn zo'n 8.000 boeren aangesloten, die samen op ongeveer 80.000 hectare agrarisch natuurbeheer uitvoeren. Datema: ‘Deze ondernemers maken bewust de keuze voor landbouw met integratie van landschap, natuur en waterbeheer in hun bedrijfsvoering. Een natuurinclusieve landbouw, daar streven we naar.’

Meer biodiversiteit

Daarbij denkt hij aan akkerranden- en slootkantbeheer en de inzet voor het behoud van weidevogels. ‘Maar we willen meer’, zegt Datema. ‘Voor het vergroten van de biodiversiteit van het Nederlandse landschap, willen we alle boeren bereiken, opdat ze gaan nadenken over het vergroten van de biodiversiteit op hun bedrijf. De maatschappij-brede roep om een landschap met meer biodiversiteit kunnen we als agrariërs niet naast ons neerleggen. Dat gaat in ons dichtbevolkte land gewoonweg niet. Als je een toekomstbestendig bedrijf wilt runnen, moet je niet je hoofd afwenden. Bij dat streven hebben we ook de jagers nodig.’

Samenwerking met WBE's

Datema wil jagers vooral inschakelen bij het opstellen van een beheerplan als het gaat om de bescherming van weidevogels. ‘Er mag echt wel wat meer beweging komen in de lokale samenwerking tussen WBE's en agrarische collectieven. Op sommige plekken is deze al heel goed, maar lang niet overal. Terwijl predatie wel degelijk van invloed is op het weidevogel-

Foto: SBNL

Met kleine ingrepen kun je veel bereiken: door een strook van twee meter naast de sloot niet te maaien of te bemesten, neemt de diversiteit aan bloemen en planten toe, en ontstaat er dekking voor jonge dieren

Foto: Jacob van Essen

Predatie is wel degelijk van invloed op het weidevogelbestand

Foto: Ian Wouda

Om effectief predatorenbeheer mogelijk te maken zijn ontheffingen voor lichtbakken en kraaienvangkooien noodzakelijk

Foto: Erik van Til

bestand. De jagers en de agrarische natuurverenigingen moeten hierbij tot overeenstemming komen over het afschot van vossen en kraaien en de inzet van lichtbakken en vangkooien. Ik weet dat in Friesland een provincie-breed beleid hierover is afgesproken. Dat is mooi. Maar ik weet ook dat er boeren zijn die geen jagers op hun land willen. Ook daar moet je samen uit zien te komen. Goed overleg is essentieel. Het mooie is dat de jagers een grote kennis hebben van het boerenland. Daar ligt een enorm potentieel dat de lokale agrarische natuurverenigingen kunnen aanboren. En ik kan niet ontkennen dat het veel vrijwilligers binnen de weidevogelbescherming op leeftijd beginnen te raken. De kennis en kunde van de jager worden steeds meer van waarde.'

Situatie is urgent

Samen met de provincies en Vogelbescherming Nederland wil BoerenNatuur.nl uitvoering geven aan de plannen van demissionair staatssecretaris Van Dam voor het stoppen van de teruggang van het aantal broedparen onder de weidevogels. 'Voor het op termijn realiseren van een stabiele weidevogelpopulatie is het essentieel dat er goede gebiedscoördinatoren komen, die zowel ecologisch als landbouweconomisch goed onderlegd zijn. Met een gebiedsspecifieke benadering kan maatwerk geleverd worden en is er flexibiliteit om in te spelen op een actuele situatie.' Onvermijdelijk bij een effectief

weidevogelbeheer is de inzet van overheidsgeld.

'Onderzoekers van Sovon en Wageningen Universiteit hebben onderzocht dat bij de grutto's het huidige aantal van zo'n 34.000 broedparen gehandhaafd kan worden. Maar dat vergt veel. Veel geld en veel landschappelijke aanpassingen. Als we niets doen daalt dit aantal broedparen uiteindelijk naar 1200. De situatie is dus urgent. Als we als Nederlandse samenleving willen dat weidevogels als de grutto, de Kievit en de veldleeuwerik in de velden aanwezig blijven, moeten boeren drastische maatregelen nemen. Zoals uitgesteld maai-beheer of de aanleg van plas-drasgebieden. Dat hakt in op hun opbrengsten, en kan dus niet zonder compensatie blijven.'

Slootkantbeheer

Of de schaalvergroting binnen de agrarische sector voordelig of nadelig is voor het agrarisch natuurbeheer, kan Datema nog niet goed inschatten. 'Er zijn boeren die door de schaalvergroting het zo druk hebben dat ze 'geen zin te hebben in al dat natuurgedoe'. Andere boeren hoor je daarentegen zeggen dat zij door de snelle groei van hun bedrijf juist nog bewuster contact zoeken met hun omgeving. Zij willen maatschappelijke acceptatie voor hun bedrijfsvoering. En dat hoeft echt niet zo ingewikkeld en kostbaar te zijn. Als je bij akkers en weilanden slootkantbeheer uitvoert waarbij je twee meter uit de sloot niet meer maait en bemest, dan levert dat een enorme verrijking op. De diversiteit aan bloemen en planten neemt toe, waardoor je insecten en vlinders nieuwe kansen geeft. Tegelijk biedt het beschutting voor jonge dieren tegen predatie en het slootwater blijft schoner omdat er langs de slootkanten niet wordt gemest. Daarbij: die randen langs de slootkanten zijn toch al niet de economisch meest rendabele stukken grond. Met kleine ingrepen kun je veel bereiken.'

Politieke agenda

Datema verwacht dat hij de komende jaren flinke stappen kan maken in de promotie en het invoeren van natuur-

Foto: Erik van Til

Uitgesteld maai-beheer is een van de maatregelen die helpen om de overleving van weidevogelkuikens te bevorderen

inclusieve landbouw. 'Onderwerpen als voedselproductie en de invulling van het landschap staan niet alleen steeds hoger op de politieke agenda maar ook in de maatschappij zelf. Dat is goed en daar zijn we gelukkig mee. Met *BoerenNatuur.nl* willen we volop meedoen in die discussie, en voorkomen dat er over ons beslist gaat worden. We kunnen als boeren beter zelf invulling geven aan een landschap waar iedereen blij van wordt. Als je mij vraagt waar ik mij op zou richten als ik één dag staatssecretaris was, dan zou ik een visie uitwerken over hoe de landbouwsector er in 2030 uit moet zien. En dan vastleggen dat al het beleid van de komende jaren bijdraagt aan het verwezenlijken van die visie.'

Er moeten drastische maatregelen worden genomen willen we de grutto behouden voor ons land

Foto: Michael Migos

Melkveehouder

Alex Datema (1966) runt samen met een compagnon een melkveebedrijf van 115 koeien in het Groningse dorp Brilt. Op 15 hectare (van de 65 hectare die het bedrijf groot is) vindt agrarisch natuurbeheer plaats. Daarnaast huurt het bedrijf nog 7 ha natuurgrond waar ook een weidevogelstelling op rust.